

Kvalitetsvurdering af

NATURAMA

2017

Indhold

Indhold.....	2
Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering	3
Fakta om Naturama	5
Kvalitetsvurderingens fokusområder	6
Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse	6
Ressourcegrundlag	9
Forskning	11
Formidling	13
Samlingsvaretagelse	15
Museumslovens kapitel 8.....	19
Baggrund.....	20
1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Naturama.....	20
2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger	21

Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering

Denne kvalitetsvurderingsrapport følger op på den daværende Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering af Naturama i 2010 og gør status for udviklingen og kvaliteten af museets arbejde.

Det er Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering, at Naturamas opgavevaretagelse er tilfredsstillende.

Museet har fulgt tilfredsstillende op på flere af de forhold, der blev påpeget ved kvalitetsvurderingen i 2010. Der er dog fortsat nogle udeståender:

Museets ansvarsområde er fortsat så bredt defineret, at museet ikke kan løfte alle museumsfaglige opgaver på et tilfredsstillende niveau. Der er behov for, at museet tager initiativ til at revidere, koordinere og fokusere sit ansvarsområde i samarbejde med de øvrige naturhistoriske museer i Danmark.

Museet er fortsat udfordret af utilfredsstillende opbevaringsforhold for samlingen i sine magasiner. Museet skal prioritere at forbedre rammerne om samlingen, udbedre skader og forbygge nye. Museet bør søge rådgivning til opgaven fra et relevant bevaringscenter med naturhistoriske kompetencer.

Museet er siden 2012 drevet i delvis samdrift med det videnspædagogiske center Fjord&Bælt. Der er tale om en interessant og perspektivrig nyskabelse med nogle positive synergieffekter.

Museet har en tilfredsstillende forskningsproduktion, der publiceres internationalt, og lever op til det almene forskningsbegreb. Museet står fortsat stærkt på formidlingsområdet med en markant og i Danmark enestående profil for dramatiseret naturformidling og en forbilledlig opgavevaretagelse i forhold til undervisningssektoren.

Kvalitetsvurdering 2010

Museets opgavevaretagelse blev ved kvalitetsvurderingen i 2010 vurderet til at være tilfredsstillende. Styrelsen vurderede at:

- at museets opgavevaretagelse, samlet set, var tilfredsstillende
- at museet arbejdede målrettet på den kvalitative udvikling af virksomheden
- at museet særligt markerede sig ved en klar formidlingsstrategi med fokus på moderne brugere uden særlige forudsætninger, en effektiv markedsføring og et højt besøgstal
- at museet havde fokus på strategisk ledelse herunder et klart blik for behovet for en bestyrelse med relevante, professionelle kompetencer for museets drift og udvikling

- at museet havde behov for et mere fokuseret ansvarsområde, koordineret med de øvrige naturhistoriske museer med henblik på en skarpere profil i museets faglige virksomhed
- at museet visse steder var udfordret af utilstrækkelige bevaringsforhold for samlingen

Kvalitetsvurderingsrapporten fra 2010 kan læses her:

https://slks.dk/fileadmin/user_upload/kulturarv/museer/Naturama.pdf

Fakta om Naturama

Naturama er et statsanerkendt museum med naturhistorien i Danmark som ansvarsområde.

Det fremgår af museets vedtægter at:

Naturama skal gennem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling:

- sikre Danmarks naturarv
- belyse naturhistorien
- udvikle samlinger og dokumentation
- gøre samlinger og dokumentation tilgængelig for offentligheden
- stille dem til rådighed for forskere og udbrede kendskabet til forskningsresultater.

Museet skal løbende videreudvikle sin rolle som videns- og oplevelsescenter og herigennem bidrage til samfundets uddannelsesmæssige og kulturelle udvikling.

Naturama er en selvejende institution beliggende i Svendborg. Museet modtager årligt driftstilskud fra Svendborg Kommune og fra staten. Svendborg Kommune er museets offentlige hovedtilskudsyder og tilsynsførende myndighed.

Naturama er en videreførelse af Svendborg Zoologiske Museum, der blev oprettet i 1935. Museet var frem til 2008 ejet af Svendborg Kommune, hvorefter museet blev en selvejende institution.

Naturama drives fra 2012 i delvis samdrift med det videnspædagogiske center, Fjord&Bælt, i Kerteminde. De to institutioner har samme direktør og et delvist sammenfald af bestyrelsesmedlemmer, men er økonomisk og regnskabsmæssigt adskilt.

Denne kvalitetsvurdering forholder sig til Naturamas opgavevaretagelse

Nøgletal for museet 2016

- Museets samlede omsætning var på 17,9 mio.kr.
- Museet rådede over 18 fastansatte årsværk, heraf 4 videnskabelige årsværk
- Museet havde 51.744 brugere.

Kvalitetsvurderingens fokusområder

Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse

a. Arbejdsgrundlag

I kvalitetsvurderingen i 2010 blev det bemærket, at museets bredt definerede ansvarsområde gjorde det vanskeligt for museet at løfte alle faglige opgaver på tilfredsstillende niveau. Styrelsen anbefalede museet at afgrænse og fokusere ansvarsområdet koordineret med de øvrige naturhistoriske museer. Det ville understøtte en hensigtsmæssig arbejdsdeling mellem museerne og bidrage til en skarpere faglig profil for Naturama.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Museet har fortsat et så bredt formuleret naturhistorisk ansvar, (Naturarv i Danmark uden tidsmæssig afgrænsning) at museet ikke kan løfte opgaven i den fulde bredde. Museet har endnu ikke fået revideret sit vedtægtsbestemte ansvarsområde med henblik på den anbefalede arbejdsdeling med de øvrige naturhistoriske museer.
- Museets vedtægter foreligger i flere udgaver, der afviger for så vidt angår bestyrelsens sammensætning. Vedtægterne, som museet regner for gældende, er udaterede og ikrafttrædelsestidspunktet er uoplyst. Vedtægterne reflekterer ikke den gældende museumslov.
- Museet har formuleret en mission og en vision for museet, der er udmøntet i en strategi og arbejdsplan for 2018-21. Strategi og arbejdsplan udfolder museets faglige opgaver, og beskriver desuden en række udgiftskrævende museumsfaglige projekter. (Ny magasinbygning, nye udstillinger og formidlingsformer, digitalisering af samlingerne). Projekterne er ikke prioriterede og fortsat ufinansierede.
- Museets strategi og arbejdsplan forholder sig til de museumsfaglige opgaver men ikke til museets organisering, ledelse, personale, økonomi og bygningsdrift.
- Museet samarbejder med naturhistoriske museer, andre vidensinstitutioner og relevante myndigheder om dele af sin virksomhed.

b. Organisation

Kvalitetsvurderingen i 2010 forholdt sig ikke indgående til museets organisationsstruktur. Styrelsen bemærkede, at Naturama var ledet af en bestyrelse og direktion med relevante kompetencer, og at medarbejderne havde professionelle kvalifikationer til at løfte såvel museumsfaglige opgaver som drifts- og administrative opgaver.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Museets organisationsstruktur blev ændret i 2012 som følge af museets delvise samdrift med Fjord&Bælt.

- Bestyrelsen for Naturama er den samme som på Fjord&Bælt, hvad angår formand og politikere. Direktøren for Naturama er samtidig direktør for Fjord&Bælt.
- På medarbejderniveau reflekterer organisationen fortsat de museumsfaglige opgaver i ansvarsområdet såvel som varetagelsen af de økonomiske, administrative og organisatoriske opgaver. Opgaverne løses i relevante teams, der fremgår af et organisationsdiagram.
- Museet har faste strukturer og procedurer for personalemøder, kommunikation mv., der sikrer koordinering og videndeling.
- Der er indgået en samdriftsaftale mellem Kerteminde Kommune og Svendborg Kommune om drift, tilskud og udvikling af Naturama for perioden 2016-19.
- Der er indgået drifts- og tilskudsaf-tale med Svendborg Kommune i 2012, der giver Naturama adgang til at bruge kommunens økonomisystem og IT-support. Det indgår desuden i aftalen, at Svendborg Kommune varetager museets lønadministration og stiller konsulent-ydelser til rådighed fsva. løn og ansættelsesforhold.

c. Ledelse

I kvalitetsvurderingen i 2010 blev det påpeget, at museet målrettet arbejdede for den kvalitative udvikling af museets ledelse. Det blev bemærket, at bestyrelsen var sammensat på en måde, der gav museet adgang til værdifulde professionelle kompetencer inden for ledelse, kommunikation, medier og naturvidenskab. Museets direktion havde relevante museumsfaglige og ledelsesmæssige kompetencer så vel som kompetencer inden for administration og forvaltning. Styrelsen anbefalede, at museet fortsat fulgte Kulturministeriets anbefalinger for god ledelse af selvejende kulturinstitutioner.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Bestyrelsens sammensætning er ændret siden kvalitetsvurdering 2010. Andelen af politikere eller politisk udpegede er øget, og udgør over halvdelen af bestyrelsen.
- Bestyrelsen har professionelle kompetencer relevante for museets drift og fortsatte udvikling, men der er ingen bestemmelser i vedtægterne, der sikrer, det er tilfældet fremover.
- I museets bestyrelse er syv mænd og ingen kvinder. Den gennemsnitlige alder er 52 år.
- Borgmestrene i de to tilskudsydende kommuner, Svendborg og Kerteminde, har fast sæde i bestyrelsen.
- Bestyrelsen gennemgår årligt museets arbejdsgrundlag, evaluerer sit arbejde og fremdriften i museets strategi, mål og planer.
- Bestyrelsen evaluerer årligt samarbejdet med direktøren herunder opgavefordelingen.
- Museumsdirektørens ledelsesforhold er ændret væsentligt siden 2010, hvor direktørposten var en fuldtidsstilling. Aktuelt leder direktøren Naturama på deltid, idet hun samtidig er direktør for Fjord&Bælt.

Det er meget tilfredsstillende

- at museet har en god, stabil og bred opbakning fra både Svendborg Kommune og Kerteminde Kommune om museet drift og udvikling.
- at museet har taget initiativ til en delvis samdrift med Fjord&Bælt med henblik på at afprøve nye organisationsformer, rationalisere nogle driftsopgaver og skabe faglige synergier mellem beslægtede institutioner.

Det er tilfredsstillende

- at museet, med et klart fagligt afsæt, arbejder strategisk med udviklingen af den samlede virksomhed.
- at museets bestyrelse og daglige ledelse har professionelle kompetencer relevante for museets drift og fortsatte udvikling.
- at museet har en organisation, der understøtter museets virksomhed, og har tilrettelagt strukturer og procedurer for koordinering og videndeling.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museets strategi og arbejdsplan 2018-21 alene forholder sig til de museumsfaglige opgaver og ikke til ledelse, organisering, markedsføring og prioritering af ressourcer.
- at museets vedtægter ikke er ført ajour med den gældende museumslov og mangler påtegninger.
- at vedtægterne ikke forholder sig til bestyrelsens sammensætning, hvad angår behovet for professionelle kompetencer for museets drift og udvikling.
- at museets bestyrelse udelukkende består af mænd (jf. principperne i ligestillingsloven og Kulturministeriets anbefalinger om god ledelse af kulturinstitutioner).

Det er ikke tilfredsstillende:

- at museets vedtægtsbestemte ansvarsområde fortsat er formuleret så bredt, at museet ikke kan løfte alle faglige opgave på tilfredsstillende niveau.
- at museets ansvarsområde fortsat mangler nærmere afgrænsning og et relevant fokus, der er koordineret med de øvrige naturhistoriske museer.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet reviderer sine vedtægter, herunder ajourfører med gældende lovgivning, redefinerer ansvarsområdet i samråd med de øvrige naturhistoriske museer og Slots- og Kulturstyrelsen, sikrer bestyrelsen en hensigtsmæssig sammensætning herunder de nødvendige professionelle kompetencer for museets drift og udvikling.
- at museet fortsat følger Kulturministeriets anbefalinger om god ledelse af selvejende kulturinstitutioner.

- at museet udvider sin strategi og arbejdsplan med mål og planer for organisering, ledelse, personale, økonomi og bygningsdrift, og at målsætningerne sættes i relation til museets organisatoriske og ressourcemæssige forhold.
- at museet evaluerer udbyttet af den delvise samdrift med Fjord& Bælt, herunder evaluerer fordele og ulemper ved, at direktøren deler sin ledelsestid mellem de to institutioner.

Ressourcegrundlag

a. Økonomi

Ved kvalitetsvurderingen i 2010 var museets samlede omsætning 15,2 mio. kr. Heraf var 6,0 mio. kr. driftstilskud fra Svendborg og 4,6 mio. kr. var statsligt driftstilskud. Museets øvrige indtægter, herunder egen indtjening, blev ikke specificeret i kvalitetsvurderingen.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Museets samlede omsætning i 2016 var på 17,9 mio. kr.
- Indtægterne fordelte sig således:
 - Driftstilskud fra staten: 4,6 mio. kr.
 - Tilskud fra Svendborg Kommune 6,2 mio. kr.
 - Tilskud fra Kerteminde Kommune 2,6 mio. kr.
 - Ikke-offentlige tilskud 0,2 mio. kr.
 - Egen indtjening 4,3 mio. kr.

Egenkapital 2016	1,8 mio. kr.
Resultat for 2016	0,003 mio. kr.

Svendborg Kommune yder museet gratis bistand til nogle teknisk /administrative opgaver herunder IT-support, lønadministration, HR og indkøb. Værdien af disse ydelser er ikke opgjort.

b. Medarbejdere

Ved kvalitetsvurderingen i 2010 havde museet 12 fastansatte årsværk, heraf 3 videnskabelige. Styrelsen påpegede, at museet havde kvalificerede medarbejderne med relevante kompetencer.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Museet rådede i 2016 over 18 fastansatte årsværk, heraf 4 videnskabelige årsværk.
- 1 årsværk blev udført af medarbejdere på ph.d. niveau eller derover.
- 1 årsværk blev udført af medarbejdere i tidsbegrænset ansættelse.
- 0,5 årsværk blev udført af frivillige.

- Samdriften med Fjord&Bælt giver mulighed for en vis fleksibilitet i allokeringen af medarbejderressourcer.

c. Bygninger

Kvalitetsvurderingen i 2010 forholdt sig ikke til bygningsmassens omfang, ejerforhold og driftsudgifter, men påpegede, at museets udstillingsbygninger var velegnede til formålet, mens museets magasinlokaler grundlæggende var uegnede. (se kapitel om bevaring).

Kvalitetsvurdering 2017:

- Museets bygningsmasse er den samme som i 2010. Bygningerne er samlet på én adresse: Dronningemaen 30, som rummer velegnede udstillingslokaler, café og butik, konferencefaciliteter, værksteder og kontorer. Museet råder desuden over to tidligere sikringsrum under kommunale skoler, der anvendes til magasinformål.
- Museumsbygningerne på Dronningemaen er opført til formålet. De ældste er fra 1930erne, men størstedelen er fra 2005, der udgør en moderne, meget velegnet ramme om museets udstillinger og publikumsfaciliteter.
- Magasinlokalerne er bygget til et andet formål og er ikke velegnede til opbevaring af museumsgenstande.
- Alle bygninger og lokaler er ejet af Svendborg Kommune der, udlejer dem til museet. Museet betaler husleje til Svendborg Kommune (årligt 2,2 mio. kr.).
- Den udvendige vedligeholdelse af bygningerne varetages og bekostes af Svendborg Kommune. Museet bekoster den indvendige vedligeholdelse.
- Museet har god dialog med Svendborg Kommune om bygningernes vedligeholdelse, men der foreligger ikke en langsigtet vedligeholdelsesplan.
- Museets samlede udgifter til husleje og bygningsdrift udgjorde i 2016 26,2 % af de samlede udgifter. Det er en større andel end almindeligt blandt statsanerkendte museer.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet fortsat har god økonomisk opbakning såvel som teknisk/administrativ bistand fra Svendborg Kommune og siden 2012 også fra Kerteminde Kommune, samt at museet fortsat har en betydelig egen indtjening, der bidrager væsentligt til den samlede økonomi.
- at museets udstillingsbygninger fortsat er meget velegnede til formålet og at der fortsat sker en udvikling, aktuelt ved et nyudviklet lydrum.

Det er tilfredsstillende:

- at museets offentlige driftstilskud er stabile, og at museet fortsat kan tiltrække ikke-offentlige tilskud til sin virksomhed.
- at museet har fastansatte videnskabelige medarbejdere, der modsvarer museets naturhistoriske ansvarsområde, heraf 1 på ph.d. niveau.
- at museets øvrige medarbejdere har relevante kompetencer for museets drift og udvikling.
- at den delvise samdrift med Fjord&Bælt skaber en fleksibilitet i allokeringen af medarbejderressourcer, der styrker organisationen.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at udgifterne til husleje og bygningsdrift lægger beslag på så stor en andel af museets samlede økonomi.

Det er ikke tilfredsstillende:

- at museet magasinlokaler fortsat ikke er egnede til formålet.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet har fokus på at nedbringe de store udgifter til bygninger.
- at museet går i dialog med bygningsejer om optimering af bygningsdriften herunder udarbejder en langsigtet, prioriteret plan for bygningernes vedligehold.
- at museet hurtigst muligt forbedrer eksisterende magasiner eller tilvejebringer nye velegnede magasinlokaler.
- at museet aktivt arbejder for at øge sine entreindtægter og de ikke-offentlige tilskud.
- at museet fortsat prioriterer fastansættelse af videnskabeligt personale med henblik på den fortsatte kvalitative udvikling af museets samlede virksomhed.
- at museet har fokus på yderligere potentialer i samdriften med Fjord&Bælt.
- at museet afsøger mulighederne for at øge antallet af frivillige medarbejdere.

Forskning

Museet er forpligtet til at forske inden for sit ansvarsområde og stille sin viden til rådighed for omverdenen. Museets forskning er videnskabeligt arbejde baseret på faglige problemstillinger relateret til museets ansvarsområde.

I kvalitetsvurderingen i 2010 blev det påpeget, at museet forskede på internationalt niveau, og stillede resultaterne til rådighed for danske brugere. Hovedparten af forskningen omhandlede dog arktiske forhold, der ikke var en del af museets ansvarsområde. Styrelsen anbefalede, at

museet videreførte sin forskningsprofil, men at forskningen fremover reflekterede museets vedtægtsbestemte ansvarsområde.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Til brug for Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af forskningen har museet indsendt en oversigt over sine forskningspublikationer for perioden 2013-17. Det fremgår, at museet har produceret syv fagfællebedømte naturhistoriske forskningsarbejder, hvoraf fem er publiceret i internationale tidsskrifter.
- Størstedelen af museets forskningspublikationer har en klar forbindelse til ansvarsområdet, men museet forsker kun i en mindre del af ansvarsområdet.
- Den naturhistoriske forskning og publicering er i hovedsagen udført af en enkelt medarbejder.
- Museet indgår i relevante faglige netværk, og samarbejder med andre museer og universiteter, nationalt og internationalt, om sin forskning. Det mest udviklede samarbejde er med Syddansk Universitet, hvor museet indgår i flere forskningsprojekter om danske hvirveldyrs økologi herunder om den truede fynske hasselmus.
- I samarbejde med Syddansk Universitet forsker museet desuden i formidling, herunder i læring i uformelle læringsmiljøer.
- Museet har siden 2015 engageret sig i et nyt forskningsfelt om naturterapi som psykosocial behandlingsform. Forskningen sker i samarbejde med Institut for Psykologi ved SDU og med Svendborg Kommune. Forskningsresultater er publiceret i et fagfællebedømt internationalt tidsskrift. Det er uklart, om det nye forskningsfelt har en klar forbindelse til museets ansvarsområde.
- Museet har en nedskreven strategi for sin forskningsindsats 2018-21. Museet vil fortsat prioritere forskningen i danske hvirveldyrs biologi (smågnaverne) og gennemføre studier i evolutionspsykologi med relation til naturterapi som behandlingsform.
- Forskningsstrategien præciserer, at der bør være en klar forbindelse mellem museets forskning og formidling.
- Forskningsstrategi forholder sig ikke til finansiering eller ressourcetræk ved museets forskningsprojekter.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet forsker på internationalt niveau inden for sit ansvarsområde.
- at museets forskning bliver publiceret i relevante fagfællebedømte medier, nationalt og internationalt.
- at museet indgår i relevante faglige netværk og samarbejder, nationalt og internationalt om sin forskning.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har en nedskreven strategi og plan for sin forskning 2018-21.
- at strategien præciserer sammenhængen mellem museets forskning og formidlingen.
- at museet er åben for at engagere sig i nye forskningsfelter.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museets forskning i høj grad hviler på en enkelt medarbejder, da det gør forskningsarbejdet sårbart.
- at museet kun forsker i en mindre del af ansvarsområdet.
- at museets nye forskningsfelt om naturterapi ikke har en klar forbindelse til museets aktuelle ansvarsområde.
- at forskningsstrategien ikke forholder sig til finansieringen af forskningsprojekterne.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet fastholder sin internationale forskningsprofil og fortsat publicerer i relevante fagfællebedømte medier, nationalt og internationalt.
- at museet forskning tager afsæt i og reflekterer museets ansvarsområde.
- at museets forskning bredes ud til flere medarbejdere med henblik på at sikre viden for museet og undgå unødigt sårbarhed i forskningsarbejdet.
- at museets forskningsstrategi forholder sig til museets organisatoriske og ressourcemæssige forhold.

Formidling

Museet er forpligtet til at formidle sit ansvarsområde for offentligheden. Gennem formidling bringer museet sin forskningsbaserede viden i spil i institutionen, i forhold til borgerne og det omgivende samfund.

I kvalitetsvurderingen i 2010 blev det bemærket, at Naturamas formidling byggede på en bevidst strategi om at nå moderne brugere ved teaterets dramatiske virkemidler, et godt kendskab til brugerne og en effektiv markedsføring. Styrelsen påpegede, at formidlingen såvel som undervisningen var på et meget højt niveau både i omfang, variation og kvalitet. Samlet set var museets formidlingsindsats forbilledlig, og antallet af brugere usædvanligt højt (72.662) for et mellemstort museum i provinsen. Styrelsen anbefalede museet at fortsætte udviklingen af sin formidling og dele viden og erfaringer med andre museer.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Museet driver fortsat en aktiv, bredspektret naturformidling, dramaturgisk, analog og digital, i og uden for museet, målrettet forskellige brugergrupper.
- Formidlingen udspringer fortsat af en strategi om at gøre naturen - i bred forstand - vedkommende gennem fortællinger, oplevelser og fascination ved brug af scenografiske virkemidler.
- Museets formidling rækker dermed langt ud over museets ansvarsområde, og reflekterer kun i et vist omfang museets egen forskning.
- Museets udstillingsdesign og en udstrakt brug af fortællere/guider understøtter strategien.
- Udstillingerne virker fortsat tidssvarende i det visuelle udtryk, og er i 2017 tilføjet ny akustiske dimensioner med naturens lyde.
- Museets formidlingsmedarbejdere er særligt uddannede til opgaven, og indgår i relevante faglige netværk på området.
- Museet har udviklet sine undervisningstilbud kvalitativt og professionelt. Museet har skriftlige samarbejdsaftaler med undervisningssektoren og har en bred palet af annoncerede undervisningstilbud/shows, der er koordinerede med læreplaner og mål i sektoren.
- Undervisningstilbud er annonceret på hjemmesiden og tilgår desuden skolerne ved flyers.
- Museets undervisningstilbud benyttes i meget stort omfang. I 2016: 125 daginstitutionshold, 400 grundskoleklasser, 60 klasser fra ungdomsuddannelserne samt 30 andre undervisningshold.
- Museet samarbejder med gymnasieskoler og universiteter og tilbyder vejledning til studerende op til ph.d. niveau. I 2016 modtog 85 studerende museets vejledning.
- Museets hjemmeside har praktiske oplysninger for brugerne og let tilgængelige oplysninger om museets udstillinger, forskning, samling og aktuelle emner m.v. En kalender giver oversigt over kommende arrangementer.
- Hjemmesiden rummer desuden fyldige oplysninger om museet herunder om formål, vedtægter, organisation, årsberetninger med nøgletal m.v.
- Museet har ikke deltaget i Den Nationale Brugerundersøgelse på grund af for få respondenter. Der er kun leveret én brugerbesvarelse i 2016.
- Museet havde i 2016 51.744 brugere heraf 6.833 brugere andre steder end i museet. Antallet af brugere har vist en stigende tendens efter rekordåret 2012, hvor antallet af brugere var over 75.000. I 2015 og 2016 har der været en lille stigning i brugerantallet.
- Museet har indgået billetsamarbejde med en række beslægtede museer og oplevelsescentre i Danmark og i Nordtyskland.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet fortsat driver en aktiv formidling af naturhistoriske emner baseret på en klar og målrettet formidlingsstrategi, der bidrager til museets særlige formidlingsprofil.

- at formidlingen er differentieret ved brug af varierende former: dramaturgiske, analoge og digitale, i og uden for museet - og er målrettet forskellige brugergrupper.
- at museet har undervisningstilbud, der er udviklet i samarbejde med undervisningssektoren, er differentierede til læreplaner og mål i sektoren, og som benyttes i stort omfang.
- at museet har indgået billetsamarbejder med relevante, beslægtede institutioner.

Det er tilfredsstillende:

- at museets formidlingsmedarbejdere er særligt uddannede til opgaven, og indgår i relevante netværk på området.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at dele af museets formidling mangler en klar forbindelse til ansvarsområdet.
- at antallet af museumsbrugere har vist en vigende tendens siden rekordåret 2012.

Det er ikke tilfredsstillende:

- at museet ikke indsamler nok spørgeskemaer til Den Nationale Brugerundersøgelse.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet viderefører sin aktive formidling af naturhistorie med afsæt i museets ansvarsområde og en klar strategi, der understøtter museets særlige formidlingsprofil.
- at museet fortsat prioriterer en høj kvalitet i formidlingen, differentieret ved brug af varierende former: dramaturgiske, analoge og digitale, i og uden for museet - og målrettet forskellige brugergrupper.
- at museet fastholder sin attraktion for undervisningssektoren med relevante tilbud, der er koordinerede med læreplaner og mål i sektoren.
- at museet fremover deltager aktivt i Den Nationale Brugerundersøgelse.
- at museet fortsat arbejder for at øge antallet af brugere.

Samlingsvaretagelse

a. Indsamling

Museet er forpligtet til systematisk at indsamle genstande og anden dokumentation inden for sit vedtægtsbestemte ansvarsområde. Indsamlingen skal være baseret på en aktiv, men restriktiv praksis, der udspringer af museets forskning.

I kvalitetsvurderingen i 2010 blev det påpeget, at museets indsamling i hovedsagen bestod af passivt indsamlede præparater uden forbindelse til museets forskning. Det blev desuden påpeget, at indsamlingen ikke systematisk blev koordineret med de øvrige naturhistoriske museer.

Styrelsen anbefalede, at museet udarbejdede en indsamlingsstrategi, der var knyttet til museets forskningsstrategi og baseret på en arbejdsdeling/koordinering med de øvrige naturhistoriske museer. Endelig anbefalede styrelsen, at museet effektuerede en planlagt udskillelse fra samlingen.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Museet har udarbejdet en indsamlingsstrategi for perioden 2018-21 med forbindelse til museets forsknings- og formidlingsstrategi.
- Indsamlingsstrategien forholder sig kun til en lille del af ansvarsområdet.
- Museets praksis for indsamling reflekterer ikke indsamlingsstrategien fuldt ud. Museet fortsætter i vid udstrækning den passive indsamling af præparater, uden forbindelse til museets forskning og uden koordinering med de øvrige naturhistoriske museer i Danmark.
- I 2016 var over 70 % af de indsamlede præparater passivt indsamlede.
- Museets samling omfatter ca. 40.000 præparater, der er registeret på 13.500 inventarnumre. Tilvæksten i 2016 var 7.000 præparater.
- Dele af samlingen er uden forbindelse til ansvarsområdet.
- Museet udskilte efter kvalitetsvurdering 2010 et antal overflødige præparater fra samlingen, men har de sidste fire år ikke udskilt fra samlingen.
- Museet har skriftlige retningslinjer for modtagelse af præparater til samlingen, og begrundede indsamlingen som et led i registreringen.

b. Registrering

Museet er forpligtet til at registrere sin samling og registreringen bør ske efter fastlagte standarder, der muliggør udveksling af data. De naturhistoriske museer er undtaget for kravet i museumsloven om at indberette samlingerne til centrale registre.

I kvalitetsvurderingen i 2010 blev det påpeget, at hele museets samling var registreret og desuden digitaliseret i museets egen udviklede database. Det blev påpeget, at andre museer og forskere dermed ikke havde online-adgang til standardiserede data om samlingerne. Styrelsen anbefalede, at museet, sammen med de øvrige naturhistoriske museer, arbejdede for et fælles digitalt registreringssystem efter internationale standarder.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Museet har udarbejdet en strategi for sit registreringsarbejde 2018-2021.
- 94 % af museets samlinger er fuldt registreret, analogt eller digitalt.
- Museet har sammen med de øvrige naturhistoriske museer udviklet et fælles digitalt registreringssystem (Specify) efter internationale standarder.
- Museet er godt i gang med at konvertere egne samlingsdata til Specify.

- Museet råder over personale med relevante registreringskompetencer, der indgår i faglige netværk om registreringsarbejdet.

c. Bevaring

Museet er forpligtet til at bevare sin samling for eftertiden. Bevaringsarbejdet består af såvel en præventiv som udbedrende indsats prioriteret i forhold til samlingens forsknings- og formidlingsmæssige værdi. Bevaring omfatter museets magasinering, sikring, tilsyn og konservering af samlingerne.

I kvalitetsvurderingen i 2010 blev det påpeget, at museets magasinforhold ikke var helt tilfredsstillende. Museet manglede en skriftlig aftale med ejer om brug af lokalerne, sikringsforholdene var utilstrækkelige, og der var potentiel risiko for vandskade. Endelig manglede museet kvalificerede kompetencer til bevaringsarbejdet. Styrelsen anbefalede museet at udarbejde en samlet prioriteret bevaringsplan herunder skaffe bedre og mere sikre opbevaringsforhold for samlingen. Museet burde benytte sig af et bevaringscenter med brede bevaringsfaglige kompetencer og afsøge muligheden for at indgå i magasinføllesskaber med andre museer.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Museet mangler en samlet, prioriteret og finansieret bevaringsplan for samlingen.
- Museet mangler en prioriteret værdiredningsplan/evakueringsplan.
- Museets magasinforhold er uændrede og fortsat ikke tilfredsstillende. Der er dog indgået skriftlig aftale med ejer om brug af lokalerne.
- Der er konstateret angreb af skimmel og skadedyr i et magasin og mindre vandindsivning
- Museet har i perioden i 2012-16 brugt 0 kr. årligt til konservering jf. museets indsendte regnskabstal. Ved kvalitetsvurderingen oplyser museet, at beløbet er 28.125 kr. årligt.
- Museet har kontakt til et relevant bevaringscenter, men der er ikke truffet aftale om et løbende bevaringsfagligt opsyn med samlingerne.
- Museet har truffet passende foranstaltninger i udstillingerne til sikring mod brand og tyveri
- Museet har en plan om at opføre en ny magasinbygning i tilslutning til udstillingsbygningen, men aktuelt er planen ufinansieret.
- Museet vurderer i 2017, at samlingen efter bevaringstilstand fordeler sig således:
95,5 % i formidlingseget eller stabiliseret tilstand, 4,2 % i behandlingskrævende tilstand
0,1 % i svært skadet tilstand.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har udarbejdet en indsamlingsstrategi for perioden 2018-21 med forbindelse til museets forskningsstrategi.

- at museet har skriftlige retningslinjer for modtagelse af præparater til samlingen, og begrunder indsamlingen som et led i registreringen.
- at museet har udarbejdet en strategi for sit registreringsarbejde 2018-21.
- at museet sammen med de øvrige naturhistoriske museer har udviklet et fælles digitalt registreringssystem (Specify) efter internationale standarder.
- at museets samling er registreret og data under indberetning til Specify.
- at museet råder over personale med relevante registreringskompetencer, der indgår i faglige netværk om registreringsarbejdet.
- at museets udstillinger er passende sikret mod brand og tyveri.
- at museet er opmærksom på behovet for bedre magasinforhold.
- at hovedparten af museets samling er i formidlingseget tilstand.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museets indsamlingsstrategi kun reflekterer en lille del af ansvarsområdet.
- at museet i vidt omfang indsamler passivt og i så stort et omfang uden forbindelse til museets forskning og uden koordinering med de øvrige naturhistoriske museer.
- at dele af samlingen fortsat mangler forbindelse til ansvarsområdet.
- at museet mangler en samlet, prioriteret og finansieret bevaringsplan for samlingen, herunder en prioriteret værdiredningsplan.
- at museet flere år i træk har indberettet forkerte beløb, hvad angår udgifter til konservering.

Det er ikke tilfredsstillende:

- at museets magasinforhold fortsat er utilfredsstillende.
- at museet i en årrække har forsømt at afsætte de nødvendige ressourcer til den præventive så vel som til den udbedrende bevaringsindsats.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet følger sin indsamlingsstrategi og dermed sikrer, at indsamling sker som led i museets forskning i ansvarsområdet.
- at indsamlingen er aktiv, men restriktiv, fagligt begrundet og koordineret med de øvrige naturhistoriske museer.
- at museet udskiller de præparater fra samlingen, der ikke er relevante for museets forskning og formidling af ansvarsområdet.
- At museet udarbejder en plan for den samlede konvertering af museets data til Specify. Planen bør indeholde milepæle og forholde sig til finansieringen af den samlede ressource-træk.
- At museet fortsætter sit gode arbejde med konvertering af samlingsdata til Specify, herunder fastholder og udbygger faglige netværk om opgaven med øvrige naturhistoriske museer.
- at museet udarbejder en samlet, prioriteret og finansieret bevaringsplan for samlingen, herunder en prioriteret værdiredningsplan.

- at museet med afsæt i rapport fra Konserveringscentret i Vejle (2017) hurtigst muligt prioriterer at få tilfredsstillende rammer om hele samlingen, udbedrer skader og forebygge nye.
 - at museet fremadrettet kvalitetssikrer nøgletal herunder regnskabstal for museets virksomhed, inden de indberettes til Slots- og Kulturstyrelsen.
-

Museumslovens kapitel 8

De statsanerkendte kulturhistoriske museer skal gennem samarbejde med plan- og fredningsmyndighederne virke for, at væsentlige bevaringsværdier sikres for eftertiden. De statsanerkendte naturhistoriske museer har et særligt ansvar for sikringen af usædvanlige naturhistoriske genstande, der findes i forbindelse med jordarbejder o. lign.

Kvalitetsvurderingen i 2010 forholdt sig ikke til museets samarbejde med plan- og fredningsmyndigheder om bevaring af væsentlige naturhistoriske værdier.

Kvalitetsvurdering 2017:

- Museet samarbejder med Naturhistorisk Museum og med Århus Universitet om vidensopbygning om ulve i Danmark og andre invasive dyrearter bl.a. til brug for Naturstyrelsens forvaltningsplaner.
 - Museet bidrager med egen forskning og feltundersøgelser til opbygning af viden og dokumentation for bevaring af hasselmusen, der i Danmark er en sjælden og truet art. Museet stiller sine forskningsresultater til rådighed for plan- og fredningsmyndighederne.
 - Omfanget af museets samarbejde med Svendborg Kommune om forvaltningen af den lokale natur er ikke oplyst til Slots- og Kulturstyrelsen.
-

Det er tilfredsstillende:

- at museet samarbejder med relevante myndigheder og andre vidensinstitutioner, der forvalter naturværdier i Danmark, og at museets viden er efterspurgt og bliver brugt.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet fastholder sit samarbejde med centrale myndigheder og vidensinstitutioner om naturforvaltning i Danmark, og udvikler sin rolle som aktør i den fysiske planlægning lokalt i samarbejde med de lokale myndigheder.
-

Baggrund

1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Naturama

Kvalitetsvurderingsbesøget fandt sted d. 1. november 2017

Tilstede var:

Fra museet:

Bestyrelsesformand Jens Oddershede

Museumsdirektør Mette Thybo

Seniorforsker Thomas Berg

Regnskabschef Anne Breum Esmann

Eventchef Susanne Rasmussen

Fra Svendborg Kommune:

Kulturdirektør Torben Jørgensen

Fra Slots- og Kulturstyrelsen:

Specialkonsulent Lise-Lotte Bjerre

Specialkonsulent Hans-Henrik Landert

I forbindelse med besøget blev museets udstillinger, magasiner, administrationslokaler mv. besøgt.

2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger

Kvalitetsvurderinger er en del af Slots- og Kulturstyrelsens arbejde med at understøtte en kvalitativ og professionel udvikling af museerne og deres opgavevaretagelse.

Slots- og Kulturstyrelsen skal sikre, at museerne lever op til museumsloven samt de mål og standarder, der følger af politiske målsætninger for museumsområdet og samfundsudviklingen generelt.

Gennem de sidste tolv år er der gennemført en række udredninger, analyser og undersøgelser, som på forskellig vis har sigte på udvikling af kvalitet, og som bidrager til at sætte standarder for museernes virksomhed. Det drejer bl.a. sig om:

- Udredningen om bevaring af kulturarven (Kulturministeriet, 2003)
- Udredning om museernes formidling (Kulturministeriet, 2006)
- Forskningsstrategi for Kulturministeriets område (Kulturministeriet, 2009)
- International evaluering af den arkæologiske virksomhed (Kulturministeriet, 2010)
- Den nationale brugerundersøgelse (Kulturstyrelsen, 2009-2014)
- God ledelse af selvejende kulturinstitutioner (Kulturministeriet, 2011)
- Udredning om fremtidens museumslandskab (Kulturministeriet, 2011)
- Kulturministeriets digitaliseringsstrategi 2012 – 2015 (Kulturministeriet, 2012)

Disse udredninger, analyser og undersøgelser indgår i Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger af de statsanerkendte museer.

Læs mere om kvalitetsvurderinger på Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside: www.slks.dk under museer/museumsvirksomhed/kvalitetsvurdering

Kvalitetsvurderingen indeholder Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger af og anbefalinger til museets drift og fortsatte udvikling. Kvalitetsvurderingen giver museets kommunale tilskudsydere en viden om det enkelte museums virksomhed og de rammer, museet arbejder i.

Vurderingsgrundlag

Slots- og Kulturstyrelsens grundlag for at kvalitetsvurdere de statsanerkendte museer består af to dele: For det første museernes indberetninger til Slots- og Kulturstyrelsen, herunder bl.a. museets vedtægter, årsberetning, oversigt over forskningspublikationer samt museets indberetning til Slots- og Kulturstyrelsens museumsstatistik: "Danske museer i tal". For det andet et kvalitetsvurderingsmøde på museet, hvor museets bestyrelse og hovedtilskudsyder, der ofte er museets hjemkommune, deltager.

Der indgår tillige en ekstern sagkyndig vurdering af bevaringsforholdene for museets samling. Den sagkyndige vurdering er indhentet af museet som led i kvalitetsvurderingen.

Slots- og Kulturstyrelsen vurderer på ovenstående grundlag museets opgavevaretagelse og samlede virksomhed i forhold til fire kategorier:

- Meget tilfredsstillende
- Tilfredsstillende
- Ikke helt tilfredsstillende
- Ikke tilfredsstillende

Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger og anbefalinger samles i en rapport, der sendes til museet og museets hovedtilskudsyder.

Opfølgning

Museet skal inden for tre måneder efter modtagelsen af rapporten fremlægge en plan for, hvordan det vil følge op på Slots- og Kulturstyrelsens anbefalinger. Slots- og Kulturstyrelsen skal godkende opfølgningsplanen.

Et år efter godkendelse af opfølgningsplanen gennemføres et opfølgningsmøde mellem museet og Slots- og Kulturstyrelsen. Museet skal forud for opfølgningsmødet redegøre skriftligt for status i museets arbejde med opfølgningen. Kvalitetsvurderingen forventes afsluttet efter opfølgningsmødet.